

وقتی چرخ‌های اقتصاد از چرخش می‌ایستند

امیررضا اعتمادی

کارشناس اقتصادی

در شرایطی که برخی همسایگان ما در خاورمیانه با غرور از قراردادهای بین‌المللی، ثبات سرمایه‌گذاری و رشد تراز تجاری خود سخن می‌گویند، در ایران نشانه‌های دیگری از دل آشوب اقتصادی در حال ظهور است. اعتصاب‌های اخیر صنوف مختلف، از کامیون‌داران و نانوایان تا کاشنان، نهنتها اعتراض به وضعیت معیشتی است، بلکه هشدار ی صریح به نظام اقتصادی کشور است که بیش از این تاب بی‌توجهی ندارد. در کشوری که اقتصاد آن نه‌بر شانه‌های نهادهای مالی پیچیده، بلکه بر دوش بازاریان، اصناف و بخش خصوصی می‌چرخد، توقف این موتورهای اصلی به‌مثابه قفل‌شدن نفس اقتصاد ملی است. این یادداشت، بدون پرداختن به ابعاد سیاسی یا امنیتی ماجرا، صرفاً از منظر اقتصادی نشان می‌دهد چرا باید از توقف بازاریان بترسیم؛ چراکه سکوت و قهر اصناف، صدای بلند یک بحران در حال فوران است. کامیون‌داران، بخش لاینفک زنجیره تأمین در کشور هستند. اعتصاب این صنف، که‌در هفته گذشته ده‌ها شهر کشور را درگیر کرد، باعث توقف بخش مهمی از حمل‌کالاهای اساسی و صنعتی شد. با کاهش فعالیت ناوگان، توزیع گندم، آرد، سوخت و مواد اولیه صنایع دچار اختلال شد. نرخ کرایه حمل، در برخی مسیرها تا ۳۰ درصد افزایش یافت؛ هزینه‌ای که مستقیماً روی قیمت نهایی کالا در بازار اثر می‌گذارد. کارخانجات در حال رکود، با کمبود مواد اولیه روبه‌رو شدند و باز هم خط تولید به مژ تعطیلی رسید. در اقتصادی که لجستیک آن اساساً جاده‌محور است، تعطیلی حتی موقت ناوگان حمل‌ونقل، یعنی فلج شدن حرکت کالا، سرمایه و تولید. اعتراض گسترده نانوایان در چندین استان، رنگ خطر دیگری بود. یکی از آخرین صنوفی که مردم هر روز با آن‌ها سر و کار دارند، به مرحله‌ای رسیده که دیگر حتی یختن نان هم صرفه ندارد. افزایش قیمت گاز و آرد، توم تجهیزات و بی‌ثباتی قیمت‌ها، نانوایان را تحت فشار مضاعف قرار داده. نبود حمایت از تولیدکنندگان داخلی، به رشد بازار قاچاق و اجناس وارداتی بی‌کیفیت دامن زده است. در هفته گذشته، کاشنان با بستن واحدهای صنفی، به‌صورت مسالمت‌آمیز اعلام کردند که دیگر توان تولید ندارند. وقتی تولیدکننده نقش به‌جای کار با چکش و غلاب، کار را تعطیل می‌کند، یعنی اقتصاد محلی به مرز فروپاشی رسیده است. این اعتصاب‌ها نه اولین‌اند و نه آخرین. اما ویژگی بارز آن‌ها این است که هم‌زمان، هم‌صد ا و از اصناف مختلف آمده‌اند. این یعنی: فشار بر اصناف به‌سمط غیرقابل تحملی رسیده است. حلقه‌های زنجیره اقتصاد - حمل، تولید، توزیع و معیشت - همگی درگیر شده‌اند. ادامه این روند، به معنای سقوط کامل چرخه درونی اقتصاد کشور خواهد بود. اقتصاد ایران دیگر نه کشش تحریم‌های خارجی را دارد، نه تحمل سیاست‌گذاری‌های غلط داخلی. اکنون درون‌پاشی از تحریم خطرناک‌تر است، و بی‌تفاوتی نسبت به هشدارهای صنفی، آتش زیر خاکستر یک فروپاشی است. در همه این اعتراضات، یک نقطه اشتراک وجود دارد: همه از بخش خصوصی هستند. بازاریان، اصناف و اتحادیه‌ها نه دشمن، بلکه آخرین مدافعان بقای اقتصاد ایران هستند. این‌ها همان‌هایی هستند که در غیاب حمایت‌های دولتی، بازار را سر پا نگه داشته‌اند. همان‌هایی که در رکود، تورم و تحریم، هنوز کارگر استخدام می‌کنند، مالیات می‌دهند، تولید می‌کنند. اگر بخش خصوصی قهر کند یا سقوط کند، چیزی از اقتصاد واقعی کشور باقی نمی‌ماند. نباید فراموش کرد که این اعتصاب‌ها فقط صدای اعتراض نیست؛ صدای فروپاشی اعتماد اقتصادی است و اگر این اعتماد بر باد برود، حتی تزریق هزاران میلیارد تومان هم نمی‌تواند موتور اقتصاد را دوباره روشن کند. اعتصاب‌های اخیر اگرچه از سوی اصناف آغاز شده، اما ریشه آن در لایه‌های عمیق‌تر اقتصاد نهفته است. سیاست‌های ناپایدار ارز که روزانه نرخ دلار را به بازی می‌گیرند، کوچک‌ترین کسب‌وکارها را در برنامهریزی روزمره هم دچار اختلال کرده‌اند. قطع مکرر برق و گاز در میانه تابستان و زمستان، فعالیت هزاران تولیدکننده کوچک را متوقف می‌کند و زنجیره تولید را بی‌رحمانه پاره می‌سازد. قوانین متناقض، مالیات‌های سلیقه‌ای، تعرفه‌های ناچجا و انحصارات دولتی، فضای رقابت آزاد را نابود کرده‌اند و اصناف را درگیر فرسایش تدریجی کرده‌اند. تصمیمات بدون مشورت با بخش خصوصی باعث شده نهنتها اصناف که حتی اتحادیه‌ها هم دیگر خود را در سیاست‌گذاری‌ها دخیل ندانند و نسبت به ساختار حکمرانی اقتصادی بی‌اعتماد شوند. اگر امروز بازاریان هنوز اعتراض می‌کنند، اگر کامیون‌داران هنوز دست از کار می‌کشند و نانوایان صدایشان بلند است، یعنی هنوز امید ی به شنیده شدن دارند. اما اگر این صدا خاموش شود، اگر بازاریان به جای اعتراض، فقط چراغ مغازه را خاموش کنند، دیگر نه اقتصاد می‌ماند، نه معیشت، و نه اعتمادی که پایه هر توسعه‌ای است. تجدیدنظر در سیاست‌های اقتصادی، ورود واقعی به گفت‌وگو با بخش خصوصی، آزادسازی فضای کسب‌وکار و تضمین ثبات نرخ ارز و انرژی، تنها راه‌هایی هستند که می‌توانند این سقوط تدریجی را متوقف کنند.

چهارشنبه ۷ خرداد ۱۴۰۴
سال چهارم - شماره ۷۹۷
www.hammihanonline.ir

سطح بین‌المللی، ملی و درون‌شرکتی دانست. ما باید جزئی از دهکده جهانی شویم تا از این انزوا و تحریم ناجوانمردانه بیرون بیاییم تا بتوانیم در کنوانسیون‌ها و قراردادهای بین‌المللی کار کنیم.

❖ دچار تحریم‌های داخلی هستیم

بهرام شکوری، فعال بازرگانی در گفت‌وگو با «هم‌میهن» در خصوص کاهش صادرات کشور، عنوان کرد: در اینکه تحریم‌ها در کاهش صادرات تأثیر داشته‌شکی نیست اما علت اصلی آن تحریم‌های خارجی نیست چون می‌توان آن را به شکل‌های مختلف دور زد و ریسک آن را نیز فعالان اقتصادی پذیرفته‌اند و در این سال‌ها توانسته‌اند مشتریان خود را با انواع روش‌ها مانند تخفیف همچنان علاقه‌مند به خرید از ما کنند. اما متأسفانه ما دچار تحریم‌های داخلی هستیم و تأثیر آن خیلی شدیدتر از تحریم‌های خارجی است چون تحریم داخلی را نمی‌توان دور زد. او افزود: مثلاً چند سالی است که برق کارخانه‌ها و شرکت‌ها قطع می‌شود، آیا می‌توان این مسئله را مانند تحریم دور زد؟ یا گازوئیل به درستی تأمین نمی‌شود و بسیاری از تولیدکنندگان بیش از ۵۰ درصد از ماه را تعطیل هستند، با این شرایط چگونه می‌توان تولید داشت؟ آیا این کمبودها را می‌توان دور زد؟ وقتی هم که سوخت را گرانتر می‌خریم، متهم به قاچاق سوخت می‌شویم. در این شرایط چگونه می‌توان تولید داشت و به فکر صادرات هم بود؟

این فعال اقتصادی عنوان کرد: در مورد ارز نیز مشکلات فراوانی وجود دارد، دولت می‌گوید ارز حاصل از صادرات برای ما است، چرا باید این ارز برای دولت باشد؟ این ارز برای تولیدکننده است که کالا را تولید کرده و به وسیله مارکتینگ آن را فروخته و ارز دریافت کرده است. یا می‌گویند باید حتماً ارز را برگردانید، خب معلوم است که من ارز را برمی‌گردانم چون باید هزینه تولید و مواد اولیه و حقوق کارگران و پول برق و مالیات را بدهم. این ارز بر خواهد گشت و نیازی به دستورالعمل و بیمان سیاری ارزی و تهدید نیست. شکوری گفت: اینکه ارز از مجرای اصلی وارد کشور نمی‌شود به دلیل تحریم‌های داخلی و فساد ی است که ایجاد شده است، چون صادرکننده را مجبور می‌کنند ارز را با اختلاف ۲۰ هزار تومانی به بانک مرکزی بفرشود و واردکننده نیز با همین ارز فساد ی مانند جای دیش را ایجاد می‌کند. او افزود: چرا باید تولیدکننده را متضرر کنیم و یک رانت برای آدم‌هایی درست کنیم که از این فضا و اختلاف نرخ ارز سوءاستفاده می‌کنند ما این مسائل را فریاد می‌نیم اما هیچ‌کس این مشکلات را حل نمی‌کند. به نظر من همین مقدار محصولی که صادر می‌شود از هنر فعالان بخش خصوصی است که در این شرایط کار می‌کنند.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - اداره کل ثبت اسناد و املاک خراسان شمالی	شناسه آگهی: ۱۹۳۴۷۰۶
آگهی تحدید حدود اختصاصی	
آگهی تحدید حدود اختصاصی ثبت املاک یک قسمت از بخش ۲ شهرستان بجنود به موجب ماده ۱۴ قانون ثبت املاک تحدید حدود شماره زیر: ۱۹۳ بخش ۲ بجنود موسوم به بیدک شش دانگ پلاک ۱۵۰۸ فرعی یک قطعه زمین مرزروی با کاربری زراعی باغی مالکیت - خانم ندا شاگردپور فرزند محمد به شماره شناسنامه ۵۳۸ در روز سه‌شنبه هفتم مرداد ماه یکهزار و چهارصد و چهار (۵/۷/۱۴۰۴) ساعت ۱۲ ظهر در محل شروع و به عمل خواهد آمد. لذا به موجب ماده ۱۴ قانون ثبت املاک به صاحبان املاک و حقوق ارتفاقی و مجاورین شماره‌های فوق‌الذکر به وسیله این آگهی اخطار می‌گردد که در روز و ساعت مقرر بالا در محل حضور به هم رسانند چنانچه هر یک از صاحبان املاک یا نماینده قانونی آنها در موقع مقرر حاضر نباشند مطابق ماده ۱۵ قانون مزبور ملک مورد آگهی با حدود اظهار شده از طرف مجاورین تحدید خواهد شد و اعتراضات مجاورین نسبت به حدود و حقوق ارتفاقی و نیز صاحبان املاک و حقوق ارتفاقی که در موقع مقرر حاضر نبوده‌اند مطابق ماده ۲۰ قانون ثبت فقط تا سی روز از تاریخ تحدید حدود پذیرفته خواهد شد و در اجرای تبصره ۱ ماده واحده قانون تعیین تکلیف پرونده‌های ثبتی، معترضین می‌بایست تا تاریخ تسلیم اعتراض به اداره ثبت طرف یک ماه دادخواست اعتراض خود را به مرجع ذیصلاح قضایی تقدیم و گواهی لازم از مراجع مذکور اخذ و به این اداره تسلیم نمایند. تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۳/۷	
سعید عقیقی - رئیس ثبت اسناد و املاک منطقه و بجنود	

اداره کل ثبت اسناد و املاک استان آذربایجان غربی - اداره ثبت اسناد و املاک حوزه ثبت ملک چالدران	شناسه آگهی: ۱۹۳۸۰۳۲
هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی	
آگهی موضوع ماده ۴ قانون و ماده ۱۱ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی برابر برای شماره ۱۴۰۴۶۸۱۳۰۱۴۰۵۰۳۵۳ هیات اول / دوم موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک چالدران تصرفات ملکانه بلامعارض متقاضی آقای مهدی کوهی فرزند امامعلی به شماره شناسنامه ۵۳۳ صادره از سیه چشمه در یک باب خانه / یک قطعه زمین مرزروی / یک قطعه باغ به مساحت ۳۳۱۱/۴۵ مترمربع پلاک فرعی از ۱۸۲-۱۹۷ اصلی مغرور و مجریز شده از پلاک فرعی از اصلی ۱۸۲ قطعه واقع در چالدران خریداری از مالک رسمی آقای امامعلی کوهی مخزر گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دونوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراض داشته باشند می‌توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۴/۳/۷؛ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۴/۳/۱۳	
بهرام سلطانی- رئیس ثبت اسناد و املاک	

آگهی مناقصه عمومی نوبت دوم	شماره ۲۰۰۴۰۵۰۱۴۰۳۰۵۵۵۰۲۸
مورخ ۱۴۰۴ /۲/۳۱ مندرج در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت	شماره ۴۹ سال ۱۴۰۴
شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجان شرقی در نظر دارد عملیات مربوط به: اصلاح و افزایش ظرفیت خط انتقال رصد پایین به رصد بالا، مهندسی مجدد تجهیزات الکترومکانیکال ایستگاه پیمیز، مهندسی مجدداستگاه پیمپزار، رصد پایین، اجرای مخزن ۳۵۰ مترمکعبی رصد شهر مراغه از محل اعتبارات عمرانی و از طریق مناقصه (عمومی) از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به پیمانکار واجد شرایط و دارای رتبه آب واگذار نماید. کلیه مراحل مناقصه از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد بدیهی است هزینه آگهی از برنده مناقصه اخذ خواهد شد.	
(الف) به پیشنهادهای فاقد امضاء، مشروط، مخدوش، مطلقاً ترتیب اثر داده نخواهد شد.	
(ب) مبلغ برآورد اولیه معادل: ۱۳۹۵۰۸۵۶۹۵۳۳ ریال	
(ج) مبلغ سپرده تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار معادل ۶۹۷۵۴۲۸۴۷۶ ریال می‌باشد.	
(د) مدت اجرای کار: ۱۲ ماه	
(ه) دستگاه نظارت: مدیر دفتر بهره برداری و توسعه تاسیسات تأمین، تصفیه و خطوط انتقال آب	
(و) سایر اطلاعات و جزئیات مربوطه در اسناد مناقصه مندرج است.	
(ز) پیشنهاددهنده مکلف است معادل مبلغ سپرده، تضمین‌های معتبر تسلیم یا مبلغ مذکور را به حساب بانکی شرکت واریز و حسب مفاد اسناد مناقصه ضمانت نامه یا سپرد واریز وجه را بصورت اصل در وقت مقرر در اسناد به کارفرما تسلیم نماید به پیشنهادهای فاقد سپرده، سپرده‌های مخدوش، سپرده‌های کمتر از میزان مقرر، چک و نظایر آن ترتیب اثر داده نخواهد شد. سایت: www.abfazaazarbaijan.ir	
مهلت فروش اسناد از تاریخ درج آگهی لغایت ساعت ۱۹ مورخه ۱۴۰۴/۳/۱۲	
آخرین مهلت تسلیم پیشنهادات در سامانه ستاد ایران ساعت ۸ صبح مورخه ۱۴۰۴/۳/۱۲	
زمان و تاریخ بازگشای پیشنهادات در سامانه ستاد ایران ساعت ۸ صبح مورخه ۱۴۰۴/۳/۱۲	
شناسه آگهی: ۱۹۳۶۶۳۵	

❖ فاقد پیچیدگی صادرات هستیم

علی شریعتی، فعال بازرگانی درباره کاهش صادرات کشور در دوده اخیر به «هم‌میهن» گفت: یکی از شاخص‌های مهم در اقتصاد جهانی، بحث پیچیدگی صادرات است. متأسفانه محصولاتی که ما صادر می‌کنیم دارای پیچیدگی زیادی نیست و جزو کالاهای مصرفی و واسط در حوزه‌هایی مانند پتروشیمی و صنعت ساختمانی محسوب می‌شود ولی کالاهایی در حوزه خدمات مهندسی، الکترونیک و آی‌تی و... برای صادرات نداریم و یا در محصولات کشاورزی، خیار و بادمجان صادر می‌کنیم و در صنایع غذایی در بهترین حالت می‌توانیم رب گوجه‌فرنگی صادر کنیم نه کنسنتره، که نشان می‌دهد ما فاقد پیچیدگی صادرات هستیم.

او افزود: اگر کالا دارای پیچیدگی نباشد، رقابت‌پذیری آن به سرعت پایین می‌آید و جایگزین برای آن به راحتی پیدا خواهد شد و در حقیقت وفاداری مشتری به محصول ما قابل اتکا نیست. عوامل دیگر مانند انتقال ارز، انعقاد قرارداد و باز کردن سوئیفت نیز از اتفاقاتی است که به دلیل تحریم درگیر آن هستیم که همه دست به دست هم داده و اوضاع را به اینجا رسانده است.

شریعتی عنوان کرد: موضوع دیگر این است که بسیاری از کشورها و همچنین کشورهای همسایه ما، به سمت تولیدات مشترک و ممنوعیت وارداتی رفته‌اند. یک نمونه آن تولید شیرینی و شکلات است که جزو صادرات ما است اما عراق یک سال است محصولات با پایه آرد را ممنوع کرده است. این مسائل باعث شده کشور ما به دلیل نداشتن زیرساخت و عدم برنامهریزی مدون صادراتی، حضور ی در این دهکده جهانی نداشته باشیم که کار ما را به شدت سخت کرده است.

او گفت: همچنین برگشت ارز و عدم روان بودن فرایند صادرات، باعث شده بسیاری از تجار، صادرات کالا را عملی در دسرساز بدانند؛ در حالی‌که به محض واردات یک کالا، در همان زمان ۲۰ درصد سود نصیب واردکننده شده است و همین باعث شده استراتژی کشور ما واردات‌محور باشد که نتیجه آن را در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس مشاهده می‌کنیم.

این فعال اقتصادی عنوان کرد: چندی پیش یکی از وزرا به بنده گفت بیشترین مراجعین به او در بحث واردات به مشکل برخوردند و او را برای واردات می‌آیند. متأسفانه کشور ما بهشت واردات شده است و ۸۰ درصد از مسئولان بازنشسته دولتی به شرکت‌های وارداتی می‌روند و به واردات می‌پردازند که نشان می‌دهد کشور ما «واردات دوست» است و نه «صادرات‌دوست».

شریعتی گفت: به‌هر حال مشکلات صادرات را باید در سه

بوده است؛ در سال ۱۳۸۳ ایران الگوی تقریباً مشابه جهان داشته، در حالی‌که در این سال ۸۰ درصد از صادرات ایران به ۲۱ کشور صورت گرفته است، در جهان نیز ۲۳ کشور، ۸۰ درصد از واردات کل دنیا را به خود اختصاص دادند. اما در طول زمان این تعداد در جهان به ۲۶ کشور در بیشترین حالت رسیده در حالی‌که برای ایران روند نزولی را طی کرده است. در سال ۱۴۰۲، ۸۰ درصد از صادرات ایران تنها به ۷ کشور صادر شده که این تعداد در دنیا ۲۴ کشور است. کاهش سهم ایران در ارتباط تجاری با سایر کشورها، در رتبه ایران به لحاظ تعداد شرکت‌های تجاری نیز مشخص است. رتبه ایران به لحاظ دارا بودن از بیشترین شرکای صادراتی از میانگین ۵۶/۷ طی سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۵ به عدد ۸۰ طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۶ رسیده است. نکته قابل توجه دیگری که در شرکای صادراتی ایران قابل بررسی بوده، تغییر ترکیب شرکای ایران است؛ بررسی‌ها نشان می‌دهد که نهنتها شرکای تجاری و از جمله شرکای صادراتی ایران کاهش یافته، بلکه ترکیب شرکانیز به سمت کشورهای همسایه تغییر کرده است. نکته قابل توجه این است که روند طی شده برای ایران، یعنی تمرکز صادرات برای تنها چند کشور، بر خلاف روند طی شده در دنیا است، تعداد کشورهایی که ۸۰ درصد از واردات دنیا را به خود اختصاص می‌دهند در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۳۸۳ رشد داشته است. بنابراین در سال ۱۴۰۲ از میان ۱۴۲ کشور، تنها سه کشور چین، امارات متحده عربی و عراق حدود ۶۰ درصد ارز حاصل از صادرات کالاهای غیرنفتی را عاید کشور ما کرده‌اند، به عبارت دیگر، در این سال، تنها ۲ درصد از کشورهای هدف صادراتی، ۶۰ درصد درآمد ارزی از محل صادرات کالاهای غیرنفتی را تشکیل داده‌اند. همچنین مقایسه سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۳۸۳ نشان می‌دهد که در طول زمان، رابطه تجاری ما با کشورهای مختلف به طور یکسان رشد نکرده است.

❖ شاخص نفوذ بازار

در این مطالعه شاخص نفوذ بازار برای چهار محصول زعفران، خرما، فرش و پسته که ایران در صادرات آنها دارای مزیت نسبی است، محاسبه شده است. از سال ۱۳۸۳ به بعد ایران و آمریکا در مجموع در حدود ۷۰ درصد بازار پسته را در اختیار خود داشته‌اند، با این حال تغییرات سهم هر یک از این دو نیز قابل ملاحظه است. در حالی‌که تألیش از سال ۱۳۹۱، ایران بزرگترین صادرکننده پسته در جهان بوده، اما از این سال به بعد سهم آمریکا افزایش و ایران کاهش یافته است؛ به نحوی که در سال ۱۴۰۲ ایران ۱۲ درصد و آمریکا ۶۶ درصد از بازار صادراتی پسته را در اختیار خود داشته‌ند.

هر چند مقدار ارزشی صادرات پسته ایران نیز کاهش یافته، اما کاهش در ارزش صادرات متناسب با کاهش در سهم نبوده است. در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۹۹ صادرات پسته ایران تقریباً نزدیک به هم و به ترتیب برابر ۱/۲ و ۱/۱ میلیارد دلار بوده است، با این حال سهم ایران از بازار جهانی در سال ۱۳۸۶ در حدود ۶۰ درصد و در سال ۱۳۹۹ در حدود ۳۷ درصد بوده است که هم‌زمان با رشد تقاضای جهانی برای پسته، ایران توانسته برنامه افزایش تولید متناسب با افزایش تقاضا را پیش ببرد. خرما، یکی دیگر از محصولاتی است که ایران در صادرات آن دارای مزیت نسبی است. از سال ۱۳۸۳ تا ۱۴۰۱ به‌طور متوسط سهم ایران از بازار جهانی صادرات خرما در حدود ۱۴/۸ درصد بوده است. در بیشترین حالت در سال ۱۳۹۷ ایران با ۳۳۸ میلیون دلار، بزرگترین صادرکننده خرما بوده و ۱۷/۶ درصد از بازار جهانی را به خود اختصاص داده است. در سال ۱۴۰۱ ایران با در اختیار داشتن ۱۸ درصد از بازار بعد از عربستان سعودی و ۲۱ درصد و رژیم صهیونیستی و ۲۰ درصد در رتبه سوم قرار دارد.

ایران از بزرگترین صادرکنندگان زعفران در جهان بوده است. بررسی سهم کشورها در صادرات زعفران از سال ۱۳۸۳ به بعد نشان می‌دهد که ایران با اختلاف بسیار، رتبه اول در صادرات زعفران در جهان را داراست. هر چند در برخی از سال‌ها اسپانیا و افغانستان توانسته‌اند فاصله خود را با ایران کاهش دهند. کاهش سهم ایران از سال ۱۳۹۷ به بعد می‌تواند ناشی از دور دوم تحریم‌ها و سخت شدن روند تجارت باشد. هر چند باید توجه داشت که از سال ۱۳۹۷ به‌عده به دلیل اجرای سیاست الزام به بازگشت ارز حاصل از صادرات و عرضه با نرخ دولتی، برخی از کالاهای صادراتی با کم‌اظهاری ارزش صادرات نیز مواجه شدند که بخشی از کاهش ارزش صادرات می‌تواند ناشی از همین کم‌اظهاری باشد. نکته قابل توجه در خصوص ایران و اسپانیا این است که با وجود آنکه سهم ایران به‌طور متوسط بیش از چهار برابر سهم اسپانیا در بازارهای جهانی است، اما تعداد کشورهای هدف صادراتی ایران در حدود ۲۰ کشور کمتر از اسپانیاست. در سال ۲۰۲۱، اسپانیا به ۹۱ کشور جهان صادرات زعفران داشته؛ این در حالی است که ایران به ۶۹ کشور جهان صادرات داشته است.

همچنین فرش همواره برای ایران از کالاهای مهم و صادراتی بوده است. در مجموع با تغییر سلیاق جهانی به طور کلی تجارت فرش در دنیا کاهش یافته و در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۰۴ در حدود ۲۴ درصد کاهش را نشان می‌دهد. اما در همین بازه زمانی صادرات فرش ایران ۸۸ درصد کاهش و صادرات فرش هند ۶۰ درصد افزایش داشته است. در سال‌های اخیر ایران، هند، چین و در برخی سال‌ها مصر و پاکستان، بزرگترین صادرکننده‌های فرش در جهان بوده‌اند. اما ایران و هند به‌تنهایی از سال ۱۳۸۳ تا سال ۱۴۰۲ به‌طور متوسط در مجموع بیش از ۴۰ درصد بازار را در اختیار داشته‌اند.

کاهش بسیار شدید صادرات فرش ایران از سال ۱۳۹۷ هم‌زمان با دور دوم تحریم‌ها و مهمتر از آن الزام به رفع تعهد ارزی صادرکنندگان نیز قابل تأمل است. این محصول طی بازه زمانی بیست‌ساله مورد بررسی فارغ از سال‌های اخیر، نزولی بوده است. در سال ۱۳۹۶ (۲۰۱۷) ایران ۴۲۰ میلیون دلار و هند ۳۸۰ میلیون دلار صادرات فرش داشته‌اند، اما صادرات ایران به ۷۰ کشور و صادرات هند به ۱۱۹ کشور صورت گرفته است.